17 Jaar, No. 1. — 's HERTOGENBOSCH, — Donderdag 2 Januarij 1845

DE NOORD-BRABANDER

Staat- en Letterkundig Dagblad.

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

ABONNEMENTS-PRIJS
Voor de Stad. f 2.
Franco per post. » 14.

DECIPE VERUM QUID VETAT?
Horatius.

ADVERTENTIEN
15 *cents de regel*
behalve 35 *cents zegel*

(*Verschijnende driemalen in de week*: Dinsdag, Donderdag en Zaturdag.)

1845.

Het jaar 1844 was een jaar van financiële worsteling. Het jaar 1845, dat wij heden ingaan, dreigt het strijdperk te worden van staatkundige twisten.

Al is het dat wij de middelen misprijzen, waardoor men zich uit die financiële verlegenheid heeft willen redden; zoo bekennen wij echter volgaarne dat het jaar 1844 oneindig gunstiger is afgeloopen, dan onze verwachting zich had voorgesteld. Welke slotsom van resultaten zal het jaar 1845 geven? Wij zien de toekomst weer donker te gemoet. Minstens schijnt ons dezelve even somber als bij den aanvang van 1844. En dat wel vooral daarom, omdat de regering in het oplossen der staatkundige vraagpunten, niet de goede kalme natie, maar de aristokratie van het verstand, en ook waarschijnlijk de oligarchie tot tegenpartij hebben zal. Men geloove niet dat het haar mogelijk zijn zal, om dezen met een paar sluwe trekken om den tuin te leiden.

Het vraagpunt der grondwets-herziening, uitgegaan van de tweede kamer, is niet geschikt om heilzame gevolgen aan te brengen. Hetzelve zal aanleiding geven, gelijk het nu reeds aanleiding gegeven heeft, om in alle oorden van het rijk manifestatiën te doen plaats hebben ten gunste dier herziening.

Die staatkundige beweging, ongewekt in het noordelijk koud bloed van Nederlands gedultig volk, zou gunstig werken om publieken geest te doen ontstaan bij eene natie, die daaraan de grootste behoefte heeft, indien daarmede niet een onvermijdelijk kwaad ware verbonden, hetwelk verre het goed overtreft dat men beoogt.

Het kan niet anders, of het voorstel der grondwets herziening, dat aanzienlijke en populaire mannen tot ontwerpers en verdedigers heeft, moet bij een groot gedeelte der natie gereedelijk ingang vinden.

Het voorbeeld van den te regt algemeen geachten heer Dirk Donker Curtius zal veel navolgers vinden. Het ontwerp dier herziening zal derhalve bij de natie opgroeijen tot eene levenskwestie, waarmede zij niet slechts hare politieke regten, maar ook de materiële belangen en de welvaart van het land verbonden zal beschouwen.

Al wie zich derhalve tegen de voorgestelde herziening verzet, zal door het deelnemend gedeelte der natie beschouwd worden te zijn, vijand van de belangen van het volk, en als dus lang het voorwerp van verachting en verwerping.

De volksdriften zullen daarin geene uitzondering maken, en derzelver haat zal het felst op diegenen nêervallen, die in het konstitutioneel Nederland het meest in het licht staan.

De voorstellers van het ontwerp en ook de heer Dirk Donker Curtius hopen, dat door algemeene deelneming der natie aan de voorgestelde proefneming het mogelijk worden zal, Z. M. den koning over te halen om toe te treden tot eene onmiddelijke herziening.

Vooreerst, algemeene deelneming is in geen geval mogelijk; en al ware die mogelijk, dan nog zal altijd ieder vorst terug deinzen voor eene herbouwing der staats fondamenten, welke gevorderd wordt door eene magt die niet de zijne is.

Ziedaar eene eerste reden, welke zeker de gewenschte toetreding verhinderen zal.

Nemen wij daarbij nu nog in aanmerking, dat Z. M. omgeven wordt door mannen in wie hij, hetzij te regt of te onregt, zijn vertrouwen gesteld heeft, en die zich aan het sijsteem van Belgie hechten met eene buitengewone veerkracht, die des te meer verwondering verdient, omdat diezelfde mannen overal elders alle blijken van zwakheid geven; dan vragen wij met welk regt men zich kan beloven invloed uitteoefenen op de bijzondere gevoelens des konings in den geest dien men verlangt?

De poging zal dus te dien opzigte nutteloos zijn. En daar de ministers de onverantwoordelijke zwakheid hebben zich te verschuilen achter den koning, en deze onmiddelijk blootstellen aan eenen strijd met een populair beginsel, en gevolgelijk de majesteit van den troon prijs geven aan volks haat; zoo vragen wij andermaal, wat moet dan het gevolg zijn van de politieke beweging, welke men in het land tracht te doen geboren worden?

Het eerste, dat zij den troon impopulair maken zal; het tweede, indien onder zulke omstandigheden eene herziening mogelijk wordt, dat zij zal plaats hebben *tegen* en ten *voordeele* der oligarchie, dat is ten verderve van vorst en volk.

Het is daarom dat wij het jaar 1845 met vrees intreden.

Wij zijn gewoon geweest bij het begin van ieder jaar wenschen te vormen voor het welzijn van Nederland. Wij doen dit ook heden; maar wij hopen dat allen, die belang stellen in hun vaderland, Godvurig zullen bidden, dat Hij den vorst die ons regeert, en zijn volk dat hij mint, redde uit de gevaren die hen beiden bedreigen.

Moge eene lichtstraal van 's hemels wijsheid afdalen op het gekroonde hoofd van onzen koning; moge hij de belangen van zijn volk en van zijnen troon wel begrijpen. Dan, meenen wij, zal weldra van hem uitgaan, wat nooit het werk mag of kan zijn van onze tweede kamer.

Aan deze laatste, wenschen wij een kortdurig bestaan.

Zij moge de eerste kamer, zoo als die thans bestaat, in haren val mede slepen.

Dan zal spoedig de gelegenheid geopend worden om een ministerie te vormen, dat, één in beginselen en sterk door die eenheid, de onschendbaarheid van den troon ongeschonden zal weten te bewaren.

Der natie wenschen wij kalmte. Zij verwachte geen heil van de tweede kamer. Zoo ergens, dan moet daar de ondergang van hare regten, vrijheden en belangen voltrokken worden. Zij schare zich dus niet aan bij de tweede kamer. Dat zij hare oogen opheffe tot den troon; want van daar alleen is voor haar redding en heil te wachten. En indien zij werkelijk de herziening der grondwet wil bespoedigen: dat zij zich dan regtstreeks tot den koning wende, hem plegtig verklare dat zij zich niet vereenigt met het initiatief-nemen der tweede kamer, dat zij daartegen protesteert als zijnde eene gevaarlijke proefneming voor het vaderland, maar dat zij de herziening welke zij verlangt weldra hoopt te zien uitgaan van den TWEEDEN WILLEM, den redder des vaderlands.

POLEN.

Uit Brody, in Oostenrijksch Galicie, wordt betrekkelijk de kerkelijke zaken van Polen het volgende geschreven:

Het is waarlijk te betreuren, dat de H. Stoel en de Katholijken van de geheele wereld niet genoegzaam bekend zijn, met de vervolgingen en het lijden welke de Kerk in Polen en in Rusland voortdurend te onderstaan heeft. Het verhaal daarvan zou stof tot een lijvig boekdeel leveren, waarin eene daadzaken in overvloed zou aantreffen, die gewis de diplomatische kuiperijen zouden verijdelen, met welke het kabinet van St. Petersburg de goede trouw van het Hof van Rome tracht, te verschalken. Eenige nog zeer versche daadzaken zullen bewijzen dat onze woorden geloof verdienen.

De heer Holowinski, een jeugdig hoogleeraar van de universiteit van Kiew, welke, zoo als gij weet, opgeheven is geworden uithoofde van den daarin heerschenden geest van reaktie tegen het staatkundig stelsel des keizers, is onlangs tot rektor van het Katholijk seminarie van St. Petersburg benoemd. Het is in die inrigting, dat, ingevolge de nieuwe verordeningen, welker strekking het steeds is, om de nationaliteit en het geloof van Polen te vernietigen, ieder priester zijne studiën in de godgeleerdheid moet volbrengen. Naauwelijks had de heer Holowinski bezit van zijnen leerstoel genomen of de keizer kwam de inrigting bezoeken, wenschte den nieuw benoemden rector geluk met zijne verheffing tot zulk eene gewigtige betrekking, en zeide tot hem, in bijzijn van al zijne leerlingen: « Ook ik ben Katholijk, doch Grieksch Katholijk; ik ben echter de vijand niet van de Latijnsche Katholijken. Maar, voegde hij er bij, de hand op zijne borst leggende en deze woorden op den plegtigen toon van eenen eed uitende: ik zal de Latijnsche Katholijken niet dulden dan onder voorwaarde, dat zij geene andere kerkelijke opper-heerschappij erkennen dan de mijne en, dat zij geene gemeenschap meer zullen houden met Rome.» Wat zegt gij van dit *Grieksch Katholicismus* en van die opper-heerschappij in kerkelijke zaken, welke zich boven die van den Opper-Herder plaatst? Is dit niet eene hernieuwde oorlogs-verklaring aan de Kerk?

Te Jitomir, hoofdstad van het gouvernement van Volhynië, is een klooster van geestelijke zusters, die hunne dagen in het gebed en in werken van liefdadigheid doorbrengen. Eene der talrijke diensten welke zij aan het land bewijzen, is het geven van kosteloos onderwijs aan jonge Katholijke meisjes. Dit was voldoende om het ongenoegen op zich te laden der regering; welke bij dommige zoogenaamde *liberale* dagbladen schijnt les te nemen in de wijze hoe men kloosterlingen en geestelijken moet behandelen. Bij een politie-bevel worden de vrome zusters eensklaps gelast, om voortaan onder hare kweekelingen geene andere dan meisjes van de Grieksch schismatieke kerk aantenemen. De vrome zusters voldoen ten deele aan dit bevel, te men de meisjes van laatstgenoemde godsdienst op, doch verklaren dat zij hare vroegere kweekelingen tevens blijven behouden. Men dreigt hen te verjagen; zij laten zich echter niet bevreesd maken en zetten hunne nederige verrigtingen met zoo veel edele standvastigheid voort, dat de regering op hare beurt vreesde om geweld te gebruiken en de bevolking misnoegd te maken.

Men bereidde haar niet emin eene nieuwe beproeving. In hare nabijheid bevindt zich een ander klooster, hetwelk van hare eigene penningen is gebouwd. Hetzelve bevat een groot hospitaal, waarin zieke soldaten, zonder onderscheid van godsdienst, door de geestelijke zusters met de moederlijkste zorg, verpleging vinden. Tot dank daarvoor, wilde de regering haar thans dit gebouw onder een gezocht voorwendsel ontnemen.

De nonnen verzetten zich op nieuw tegen die dwingelandij; de verdrukkers nemen nu hunne toevlugt tot geweld: een bataillon soldaten omsingelt het klooster en houdt het in staat van beleg. Het verduldig garnizoen wacht rustig en onderworpen de verdere gebeurtenissen af. Eindelijk besluiten de oversten, de overhaaste belegering, door schamteloos verzinsel overwinnen, tot den aanval tot een ander verhaal, hetwelk men niet zal doen lagchen, maar doen weenen. De naam van een moedig belijder van het geloof, moet bij de lijst van zooveel andere martelaars worden opgeschreven. De eerwaarde pater Sierotsinski, van de orde van St. Basilius, heeft te Tobolsk de misdaad van aan de Kerk en aan zijn vaderland getrouw te zijn gebleven, met den dood geboet. In genoemde stad een aantal zijner Poolsche landgenooten vindende, begon hij onder hen zijne heilige bediening uitteoefenen. In zijne leerredenen poogde hij vooral hen te versterken en voor te lichten tegen de strikken welke de Russische politie hun onophoudelijk spant, teneinde hen tot de schismatieke kerk over te halen.

Hij werd aangeklaagd, en door den gouverneur der stad veroordeeld om *vijf duizend* knout-slagen te ontvangen. Hij ging ter strafplaats met de kalmte der heiligen die men in de vroegere tijden der christendoms voor de wilde dieren wierp. Men strekte hem op den grond uit en de marteling begon. Zonder eene enkele klagt te uiten, onderstond hij eenige honderde slagen, en toen bemerkte men, dat de heldhaftige martelaar.... een lijk was.!

(*Univers.*)

ENGELAND

Het feest door de stad Manchester aan sir H. Pottinger, gewezen gevolmagtigde van Groot-Brittanje in China, gegeven, was even als die welke hem vroeger door Londen en Liverpool aangeboden zijn geworden, ongemeen prachtig.

Ook uit Glasgow en Belfast heeft sir H. Pottinger uitnodigingen tot het bijwonen van feesten te zijnen eere ontvangen, doch daarvoor bij voorraad bedankt.

— De bekende dwerg, generaal Duimpje genaamd, wordt thans vervolgd tot betaling van de inkomsten-belasting. Men rekent zijne inkomsten op 25,000 p. st. 's jaars, waarvoor hij 729 p. st. (8,748 gulden) zou te betalen hebben. De generaal weigert de betaling dier belasting opgrond dat hij als vreemdeling daaraan niet onderworpen is.

— Door een te Cork gearriveerd schip zijn gewigtige tijdingen uit Zuid-Amerika aangebragt. Op het vernemen van eene grove beleediging, den te Arica in Peru residerenden Engelschen consul aangedaan, was Hr. Ms. schip *Talbot* terstond uit het Engelsch eskader dat Islay blokkeert, afgezonden, en heeft, na dat den minister in Peru, den heer Adams, de gevraagde opheldering geweigerd waren, het hôtel van den gouverneur beschoten, onder bijgevoegde bedreiging dat dit slechts een begin was, en dat de geheele stad gebombardeerd zou worden. Zulks was van goede uitwerking op de autoriteiten; de geëischte opheldering en voldoening werden gegeven en de kulmte is onverwijld hersteld. Het berigt zegt niet of er menschen bij het beschieten van het gouvernementshuis zijn omgekomen; wel dat al de te Arica wonende Engelschen alvorens aan boord genomen, maar na de vereffening weder aan wal gebragt zijn.

SPANJE.

Koningin Maria Christina zal denkelijk in de aanstaande lente wederom eene reis naar Parijs doen en aldaar eenige maanden verblijven.

— De senaat heeft den 21 december het ontwerp tot hervorming der konstitutie in zijn geheel aangenomen, en is daarna tot de beraadslagingen overgegaan.

— De kamer der afgevaardigden heeft den 21 december de beraadslagingen begonnen over het wetsontwerp, betrekkelijk de dotatie der geestelijkheid en der eeredienst. Die beraadslagingen zijn dadelijk buitengewoon hevig geworden, hetgeen echter vooral aan eene uitdrukking van den minister van financiën te wijten was. Er zijn namelijk drie teregenschriften betrekkelijk deze zaak uit den boezem der kamer afkomstig, bij haar aanhangig; en nu beschuldigde de minister sommige leden der vergadering, dat zij op eene bedriegelijke en arglistige wijze die ontwerpen in de plaats van dat der ministers willen stellen. Men toonde zich door dat gezegde vreesselijk geraakt, en er ontstond een oproer in de vergadering, zoo als men daar sedert lang niet had gezien. De minister verklaarde echter later, dat hij niemand had willen beleedigen. Te midden van groote verwarring werd met 110 tegen 25 stemmen het besluit genomen, dat de kamer met de door den minister gegeven opheldering tevreden was.

— Onder de op het bureau der kamer nedergelegde wets-ontwerpen, van welke hierboven sprake is en waarover de minister van financiën zich zoo onvoorzigtig uitliet, verdient vooral opmerking dat van den markies van Viluma. Hetzelve is door eenentwintig leden onderteekend en dringt aan om aan de wereldlijke geestelijkheid en aan de kloostergeestelijken de nog onverkochte goederen terug te geven en om de bestaande belasting van 3 pCt. op de landerijen en op de nijverheid, tot onderhoud der geestelijkheid en der eeredienst aantewenden.

— De markies van Viluma heeft zijn ontslag als gedeputeerde genomen, ten gevolge van den hevigen en onbedachten uitval welke de minister van financiën zich ook ten zijnent wege heeft veroorloofd. De markies is een der gewigtigste mannen van de monarchale partij. Het is te bejammeren dat hij afziet van den regtmatigen invloed, welke hij geroepen was, in den boezem der wetgeving uitteoefenen.

FRANKRIJK

's Konings redevoering bij de opening van de zitting der wetgevende kamers op den 26 der verrige maand, van welke wij in ons vorig nummer in het kort gewaagden, was van den volgenden inhoud:

« Mijne heeren de pairs, mijne heeren de afgevaardigden!

» Op het oogenblik, toen uwe laatste zitting gesloten werd, trokken verwikkelingen die ernstig konden worden, mijne bezorgdheid tot zich. De noodzakelijkheid om onze Afrikaansche bezittingen in veiligheid te stellen tegen herhaalde vijandelijke invallen, had ons gedwongen, om in het keizerrijk Marokko oorlog te voeren. Onze dappere, waardiglijk aangevoerde land- en zeemagt heeft op eene roemrijke wijze en binnen weinige dagen het doel bereikt, dat aan haren moed was aangewezen. De vrede is even snel als de overwinning geweest, en Algerie, waar drie mijner zonen dit jaar de eer hebben gehad, hun vaderland te dienen, heeft een dubbelen waarborg van veiligheid erlangd, daar wij te gelijker tijd onze kracht en onze gematigdheid hebben aan den dag gelegd.

» Mijn bestuur was met dat der koningin van Groot-Brittannie in verschillen (*discussions*) gewikkeld, die konden doen vreezen, dat de betrekkingen tusschen de beide staten daardoor mogten gedijden. Een wederkeerige geest van goedwilligheid en billijkheid, heeft echter tusschen Engeland en Frankrijk die gelukkige overeenstemming gehandhaafd, die de rust der wereld waarborgt.

» Bij het bezoek, dat ik bij de koningin van Groot-Brittanje, heb afgelegd, om haar te betuigen hoeveel prijs ik stel op de vertrouwelijkheid, welke ons verbindt, en op de wederkeerige vriendschap, waarvan zij mij zoo vele blijken heeft gegeven, ben ik omringd geworden door openbare betuigingen van den meest voldoenden aard voor Frankrijk en voor mij. Ik heb in de gevoelens jegens mij uitgedrukt, nieuwe onderpanden verwor-

voor den langen duur van dien algemeenen vrede, die aan ons vaderland eene waardige, krachthouding naar buiten, eene altijd toenemende welvaart naar binnen en het genot van zijne onafhankelijkheid verzekert.

» Mijne betrekkingen met de vreemde mogendheden blijven voortdurend vredelievend en vriendschappelijk.

» U zal, mijne heeren, getuigen van Frankrijks voorspoed. Gij ziet overal op ons grondgebied de nationale werkzaamheid, onder de bescherming van onze wetten, zich ontwikkelen en te midden der openbare orde de vruchten van haren arbeid inoogsten. De toeneming van het openbaar krediet en het tusschen onze jaarlijksche ontvangsten en uitgaven tot stand gebragt evenwigt getuigen van den gelukkigen invloed, welke deze toestand zoowel op de algemeene staatsaangelegenheden, als op het welzijn van allen uitoefent.

» De financiële wetten zullen u onverwijld worden aangeboden. Insgelijks zullen wets-ontwerpen tot verbetering van onze wegen, onze havens en onze binnenlandsche scheepvaart, alsmede tot voltooijing van onze ijzeren spoorwegen en tot bevordering van onderscheidene zaken van algemeen nut, aan uwe beraadslagingen onderworpen worden.

» Te midden van den voorspoed des lands, heeft de hemel mij in mijnen huiselijken kring gezegend. Hij heeft het aantal mijner kinderen vermeerderd, en het huwelijk van mijnen welbeminden zoon, den hertog van Aumale, met eene prinses, aan ons reeds door zoovele banden verknocht, heeft voor mij en mijnen stof tot levendige voldoening opgeleverd.

» Mijne heeren, de Voorzienigheid heeft mij eene zware [redacted] smartelijke beproevingen opgelegd. Ik [redacted] aanvaard op mij genomen. Ik heb mij, [redacted] mijn geslacht aan de dienst van mijn vaderland gewijd. Tot in eene verre toekomst hunne eensgezindheid, hun geluk te vestigen; zie-daar het doel mijner volstandige pogingen sedert veertien jaren. Ik koester het vertrouwen, dat met uwe getrouwe medewerking God mij in staat zal stellen, om dat doel te bereiken, en dat de erkentelijkheid van het Volk, gelijk Frankrijk, het loon onzer wederkeerige toewijding en de eer mijner regering zijn zal. »

In de zitting van den 27 december heeft de kamer der gedeputeerden hare werkzaamheden aangevangen met het onderzoek der geloofsbrieven van de herkozen of nieuw gekozen leden. De heeren Chaudordy, gedeputeerde van Lot-et-Garonne, Hernoux, herkozen gedeputeerde van Manten, de la Vielle, gedeputeerde uit de Neder-Pyreneën, Magnancourt, gedeputeerde van Doubs, en Pagès, gedeputeerde van Riom, werden toegelaten; de verkiezing van den heer de Castellane, gedeputeerde van Murat, werd wegens gebrek aan den vereischten leeftijd voor nietig verklaard, en de toelating van de heer de Helle verdaagd, tot dat andere stukken aan de kamer getoond zullen zijn; ten gevolge van welke laatste besluiten de gedeputeerden de Mongeignat en de Lion de Thorigny hun ontslag verzochten.

Na deze werkzaamheden ging de kamer over tot de verkiezing van haren voorzitter. Het getal der aanwezige leden was 333, en dus de volstrekte meerderheid 167. Na eene eerste stemming, welke geen beslissenden uitslag opleverde, werd tot eene tweede stemming overgegaan, bij welke de heer Sauzet 177 stemmen en bij gevolg de vereischte meerderheid verkreeg. De overige stemmen waren volgender wijze verdeeld: Dupin 129, Odilon-Barrot 15, Berryer 1, Dupont 1. De heer Sauzet werd bijgevolg tot president der kamer geproclameerd.

In de zitting van den volgenden dag, heeft de kamer zich bezig gehouden met de verkiezing harer vice-presidenten. De heeren de Salvandy, Lignen en Dufaure werden bij de eerste stemming tot de vervulling van die betrekking benoemd. Omtrent de keus van haren vierden voorzitter was de kamer het in die zitting niet kunnen eens worden. Dienvolgens werd bepaald om heden eerstvolgende zitting, zijnde maandag den 30, daarover eene nieuwe stemming te doen plaats hebben. (*Revue.*)

— De admiraal Dupetit Thouars is te Brest aangekomen en was onverwijld naar Parijs ontboden alwaar hij den 28 verwacht werd.

BELGIE

De koning en de koningin werden den 31 dezer van hunnen uitstap naar Parijs in de hoofdstad terug verwacht.

— Het bestuur der Belgische volkplanting-maatschappij heeft het verslag van haren agent generaal Obert, aan den algemeenen raad en den raad van koophandel en nijverheid den 28 mei 1844 gedaan, afzonderlijk laten drukken en aan de burgemeesters der gemeenten in België, voor nadere inlichting nopens de met den 1 junij geopende inschrijving, verzonden.

In dit verslag wordt met korte woorden de landstreek van Santo Thomas met de haven, de voordeelen welke dit land door zijne gunstige ligging en den rijkdom aan bosschen enz. verschaft, beschreven. De moeijelijkheden worden uiteengezet, waarmede het bestuur in den beginne dezer onderneming te worstelen had, en de doelmatige middelen, welke het werkstellig heeft gemaakt om eenen gunstigen uitslag te bekomen.

— De H. Vader heeft aan den graaf Felix de Mérode, voorzitter, en den graaf van Hompesch, onder voorzitter der Belgische volkplanting-maatschappij, het kruis van kommandeur der orde van St. Gregorius de Groote toegestaan, als een bijzonder bewijs van Zijne hooge tevredenheid over de werkzaamheden der maatschappij en de diensten welke zij in Noord-Amerika aan de Kerk heeft bewezen.

NEDERLAND

BREDA, 28 dec. Wij vernemen dat tegen de maand mei 1845 de volgende garnizoens-veranderingen bij de korpsen infanterie zullen plaats hebben: Het 1ste reg. 1ste batt. van Grave naar Nijmegen; 3de batt. van 's Hertogenbosch naar Utrecht; 4de batt van Nijmegen naar Grave. Het 3de reg. 1ste batt. van Leiden naar Amsterdam; 2de batt. van Amsterdam naar Leiden. Het 4de reg. 1ste batt. van Groningen naar Koevorden; 4 batt. van Koevorden naar Groningen. Het 6 reg. 1 batt. van Utrecht naar 's Hertogenbosch; 2de batt. van Woerden naar 's Hertogenbosch; 3de batt. van 's Hertogenbosch naar Woerden. Het 7de reg. staf, 1ste en 3de batt. van Vlissingen naar Breda; 4de batt. van Terneuzen naar Breda. Het 8-ste reg. staf, 3de en 4de batt. van Breda naar Vlissingen; 1ste batt. van Breda naar Terneuzen. (*Bred. Ct.*)

NYMEGEN, 28 dec. Ten aanhoore van een talrijk auditorium, is ter openbare teregtzitting der arrond.-regtbank alhier, bordeelende in strafzaken, heden namiddag ten een ure uitspraak gedaan in de bekende zaak van den heer officier van justitie, [redacted] eischer r. o. tegen Petrus van de Valck, letterzetter, wonende te Nijmegen, die als de schrijver van een geïnkrimineerd artikel, voorkomende in het dagblad *de Batavier*, werd vervolgd.

Na eene uitgebreide uiteenzetting van motieven heeft de regtbank verklaard, dat noch wettig noch overtuigend bewezen is, dat de beklaagde de schrijver is van het laster artikel voormeld en alzoo de strafbepaling van art. 371 van het strafwetboek niet op hem van toepassing is, met vrijspraak van denzelven te dier zake.

KAMPEN, 28 dec. Gisteren had op de Zuiderzee, tusschen Blokzijl en Kuinre, een droevig ongeluk plaats. Twee jonge paren schaatsrijders, in een open vak geraakt zijnde, hebben de jongmans zich er uit geworsteld, doch de meisjes zijn jammerlijk verdronken.

Op het eiland Urk rigten de kinderpokken groote verwoesting aan; van ruim 400 lijders zijn reeds meer dan 60 bezweken. Daar de bevolking tot de afgescheidene geref. gemeente behoort en de vaccine als ongeoorloofd beschouwt, zoo is het te vreezen, dat de besmetting zich nog algemeener zal verspreiden. (*Kamp. Ct.*)

Mengelwerk.

AANSPRAAK van den minister van financiën, bij het overbrengen der wetten betreffende de staats-begrooting over 1846 en 1847, uitgesproken in de vergadering van de tweede kamer der staten-generaal, den 28 december 1844.

Edel mogende heeren!

Bij de aanbieding der verschillende voorstellen van wet, uitmakende de algemeene begrooting der staats-uitgaven voor de jaren 1846 en 1847 en van de tot dekking daarvan vast te stellen middelen, welke ik op last des konings in dit oogenblik bij u edel mogenden overbreng, acht ik het van mijnen pligt,

in de eerste plaats, in eenige beschouwingen te treden betrekkelijk den eindelijken uitslag, welken men mag aannemen, dat de tot herstelling van 's lands financiën genomen maatregelen zullen hebben, zoo de voortduring van den staat van rust en kalmte, welke ons door den zegen des Allerhoogste gegund is, aan de regering des konings de gelegenheid blijft schenken, om de zoo voorspoedig begonnen en voortgezette uitvoering van hare plannen met evenveel voorspoed te voleindigen;

in de tweede plaats, een kort overzigt te geven van de verhouding der staats uitgaven tot de inkomsten; van de tot stand gebragte bezuinigingen van de verschillende uitgaven van den staat, en eindelijk van de wezenlijke lasten aan de ingezetenen opgelegd.

Ad 1. Nog weinige maanden geleden schenen 's lands financiën zich in eenen bijna reddeloozen toestand te bevinden.

De afgrond, welke zich voor de eer en het bestaan van Nederland gapend opende, werd gesloten, ten gevolge van eene inspanning van kracht, waarvan de geschiedenis van geen volk tot nu toe het voorbeeld had opgeleverd.

Voorgegaan door zijn beminden vorst, en op het voetspoor van dezen door al de leden van het doorluchtig geslacht van Oranje, bragt ieder zijn offer op het altaar des vaderlands, en deed dit vrijwillig, dat is door geenen anderen dan door dien zedelijken dwang bewogen, welken men bij onzen landaard te vergeefs gepoogd heeft te verzwakken, en welke eindelijk zijne kracht heeft doen gevoelen zelfs op hen, die den maatregel lang hadden tegengestaan.

Het vaderland geniet de vruchten van die edele pogingen. Het geniet die niet alleen in eene tijdelijke redding uit den nood, maar ook in de verzekering der toekomst.

Het is bekend dat het moeijelijk tijdperk, dat de financiën te doorworstelen hadden, niet eindigde dan met het jaar 1850.

Daarom behoefden de middelen, welke men zich wenschte te verschaffen, alleenlijk te strekken om het evenwigt tusschen uitgaven en ontvangsten tot aan dat jaar te verzekeren.

Met het einde van dat tijdperk zijn meerdere inkomsten uit onze overzeesche bezittingen te verwachten. Berekeningen die verder liepen waren derhalve overbodig.

De ontwerpen van wet welke thans ingediend worden, zullen u edel mogenden de bewijzen opleveren, dat de verwachtingen niet alleen verwe-

zenlijkt, maar overtroffen zijn, en dat, terwijl men zich had voorgesteld, dat tot dekking der uitgaven ook nog van deze begrootingen, eene jaarlijksche bijdrage, uit de bij de wet van 6 maart aangewezen middelen of uit de besparingen van de jaren 1844 en 1845 benoodigd zou zijn, zoodanige bijdrage niet gevorderd wordt; dat integendeel de uitgaven door de eigen inkomsten van de betrokken jaren meer dan voldoende gedekt, en dat er nog een niet onaanzienlijk overschot van de inkomsten verwacht mag worden.

De vrijwillige verwisseling der tot eene rente van 5 en 4½ ten honderd aangegane staats-schulden in vier percents inschrijvingen, is in weinige maanden nagenoeg ten volle en wel tot betere prijzen dan men aanvankelijk had voorgedragen, tot stand gebragt, zoodat men bereids bij het vaststellen der begrooting van 1846 rekent op het volgenot der voordeelen van die verwisseling.

De tweede termijn van het Belgisch aandeel in onze schuld wordt geregeld afbetaald; de helft daarvan is reeds voldaan; met den 1 mei van het volgend jaar zal de betaling geheel zijn afgeloopen.

Omtrent de plaatsing der tot voldoening van den eersten termijn aan Nederland uitgekeerde inschrijvingen in het Belgisch grootboek zijn zoodanige voldoende schikkingen getroffen, dat men de winst daaruit voortspruitende, vroeger op niet meer dan ten hoogste ƒ 4,000,000 geschat, op niet minder dan ƒ 7,000,000 durft berekenen.

De omstandigheid dat slechts weinige houders van Nederlandsche 2½ percents schuld, niettegenstaande de hun uit de schatkist aangeboden premie, verkozen hebben die tegen Belgische schuld van een gelijk rentebedrag te verwisselen, hoe vleijend ook voor ons staats-krediet, heeft de vervulling belet van 's konings wenschen, om deze gelegenheid tot vernietiging van schulden, waarvan het kapitaal betrekkelijk grooter is dan de rentelast, te benutten.

De winst echter uit den verkoop van de overgebleven Belgische schuld voor de schatkist te verwachten, levert troostgronden op, die voor het oogenblik niet voorbij gezien zullen worden.

Een en ander heeft ten gevolge, dat, blijkens het IX hoofdstuk A. der begrooting, het bedrag der renten van onze staats-schuld met ruim twee millioen zes maal honderd duizend gulden verminderd is, en zulks niettegenstaande ten laste van den staat gebragt zijn de renten van gelden, gebruikt tot dekking van al de achterstanden en tot afbetaling van ƒ 22,000,000 aan de Nederlandsche handel maatschappij, waarvan zich de voordeelige gevolgen op de bijdrage der overzeesche bezittingen doen gevoelen.

Deze slotsom wordt verkregen, zonder dat het kapitaal der schuld op eene merkelijke wijze verhoogd wordt.

Immers, terwijl aan de eene zijde de nationale schuld vermeerderd wordt met een bedrag van ƒ 374,493,361.00, spruitende:

uit de 3 pCt. ingeschreven schuld ten beloope van	ƒ 120,856,861.00
uit de 4 pCt. schuld ad.	240,500,000.00
en uit de nieuwe ten laste van de Oost Indische bezittingen gekreëerde 4 pCt.	13,136,500.00
	ƒ 374,493,361.00

zal aan de andere zijde zijn verbeterd een kapitaal van ƒ 447,396,375.00

te weten:

aan 2½ pCt.	6,421,200.00
aan 5 pCt.	221,257,900.00
aan 4½ pCt.	99,476,000.00
aan domein-losrenten 5 pCt.	15,460,900.00
de schuld, bekend onder den naam van rentenant en tekort tot 1843	18,752,800.00
op de schuld ten behoeve der Nederlandsche handelmaatschappij bestaande	22,027,775.00
en aan Oost-indische losrenten ad 5 pCt.	64,000,000.00
te zamen	ƒ 447,396,575.00

Zoodat, wanneer men van de kapitaals-vermindering de ƒ 80,000,000 van België aftrekt, de geheele kapitaals-vermeerdering ongeveer ƒ 7,000,000, dat is nog geen twee ten honderd van het oorspronkelijk kapitaal bedragt.

Bij deze beschouwing moet echter niet uit het oog verloren worden, dat deze slotsom niet zuiver spruit uit de konversie der staats-schulden, maar dat zich daarop doet gevoelen de aanwending van ongeveer ƒ 6,000,000 ingeld, uit de plaatsing der Belgische renten voortgesproten, door middel van welke met de daad eene ongemerkte amortisatie staats-schuld is daargesteld.

Het strekt tot een levendig genoegen, hierbij te mogen opmerken, dat de belangrijke en verdiende rijzing onzer openbare fondsen reeds aanvankelijk gestrekt heeft, om de opoffering, welke de natie zich in het belang van het vaderland heeft getroost, aanmerkelijk te lenigen, en dat men, bij eenen voortdurenden staat van vrede naar buiten en van rust binnen 's lands, schijnt te mogen verwachten, dat het door de deelnemers in de leening geleden kapitaal-verlies, in een kort tijdsbestek ten gevolge der voortdurende rijzing van de 3 percents fondsen, zal verdwenen zijn.

Dezelfde staat van vrede en van inwendige rust zal binnen weinige jaren de gelegenheid kunnen doen ontstaan, om voor de schatkist de verdere voordeelen te verwezenlijken, waartoe de daarstelling van het nieuw 4 percents fonds den grondslag heeft gelegd.

Zij die, met het oog op eene latere vrijwillige renteverwisseling, aan het 4 percents fonds de voorkeur gegeven hebben boven een 3 percents fonds, hetwelk alle vooruitzigt op verdere rente-vermindering uitsloot, zullen zeker ijverig medewerken, om met beleid en kracht dien staat van zaken te helpen behouden, zonder welken alle eindelijke verligting van de lasten der natie ondenkbaar zou worden.

Ad II. De staats uitgaven welke bij de begrooting van 1845, in verband met eenige latere wetten vastgesteld waren op een bedrag van ƒ 70,053,643.87, zijn bij de voor 1846 ontworpen begrooting geraamd op niet meer dan ƒ 67,345,107.00

waaronder 300,000,00

voor amortisatie van schuld gebragt is, welke op de begrooting van 1845 voor memorie was uitgetrokken.

Reeds dadelijk valt alzoo in het oog eene vernieuwde besparing van vier tonnen gouds op de uitgaven, behalve de vroeger opgemerkte bezuiniging van ƒ 2,600,000 op de renten.

Men zou zich echter bedriegen, indien men meende dat de bezuinigingen, welke op de thans ingediende begrootingen worden voorgesteld, slechts ƒ 400,000 bedroegen; met de daad zijn die veel aanzienlijker.

Immers als uitgaaf zijn gebragt:

a. Posten, die te voren niet op de begrooting voorkwamen en waartegen onder de middelen eene evenredige verhooging begrepen is, ten bedrage van ƒ 161,800.

b. Het hoofdstuk van het departement van justitie heeft moeten worden vermeerderd met eene uitgaaf voor de gevangenissen ten beloope van ƒ 47,300.

c. De subsidie voor het burgerlijk pensioenfonds is tot een verhoogd bedrag van ƒ 175,000 onder de uitgaven gebragt.

Het gezamenlijk bedrag dezer onderscheidene posten beloopt eene som van ƒ 384,100, welke wordt opgewogen door op de uitgaven der land- en zeemagt gebragte verminderingen en door bezuinigingen in de kosten van beheer van sommige departementen van algemeen bestuur, welke dan voor vatbaar waren, en nog na de dekking der straks gemelde nieuwen, de voormelde som van ƒ 400,000 verbeterend overbleven.

Met de daad derhalve zijn alzoo bezuinigingen op deze begrooting gelegen tot een bedrag van ƒ 784,000, buiten en behalve de ƒ 2,600,000 van te-vermindering.

Omtrent de bijzonderheden van ieder departement, mag ik verwijzen tot de memorie van toelichting voor ieder hoofdstuk der begrooting, welke in de afdeelingen zullen worden overgelegd.

Van de aanzienlijke bezuinigingen gedurende de laatste jaren in 's rijks uitgaven gebragt, blijkt het duidelijkste uit eene vergelijking van de thans ingediende begrotings wetten, met die, welke over het jaar 1843 waren vastgesteld.

De geraamde uitgaven over dat jaar bedragen ƒ 71,146,841.47

Bij verschillende wetten was daarbij gevoegd 614,238.65½

De uitgaven bedroegen alzoo ƒ 71,731,078.12½

De over 1846 geraamde uitgaven bedragen eene som van ƒ 67,345,107.00½

maar onder dezelven bevinden zich:

a. voor amortisatie van schuld ƒ 300,000

b. in uitgaaf gebragt waartegen eene gelijke ontvangst overstaat 161,800 461,800.00

ƒ 66,883,307.00½

Er is dus in de daad sedert het jaar 1843 verkregen eene besparing in de uitgaven van ƒ 4,847,771.12, waaronder de verminderde rente betaling op ƒ 2,600,000 moet worden gerekend, zijn de achterstanden alleen uit de schatkist ƒ 22,000,000 aan de Nederlandsche handel maatschappij afgelost, van een kapitaal van ongeveer ƒ 40,000,000 welke in deze beschouwing slechts voor ƒ 30,000,000, gerekend moeten worden, beloopt de rente, tegen 4 ten honderd gerekend, ƒ 1,200,000, welke de bezuiniging gerekend worden, die op ƒ 6,000,000 brengen.

(*Vervolg hierna.*)

Advertentien.

*** Het behaagde heden den Almagtige, na tijdige met de H. H. Sacramenten der Stervenden voorzien te zijn, den Wel Eerw. Heer *HENRICUS LUCAS MARINE*, in leven Pastoor dezer gemeente, aan een langzaam verval van krachten, in den ouderdom van ruim 53 jaren; het tijdelijke met het eeuwige te doen verwisselen.

Evijk den 29 December 1844.

H. W. HOLMANS Kap.

Eenige Kennisgeving.

Een ongehuwd persoon 27 jaren oud en van goede getuigschriften voorzien, laatst gewoond hebbende bij een R. K. Pastoor, als Koster Tuinman en Huiskracht, een boerenerf buiten dienst gerekt zijnde, zag zich gaarne in dezelfde betrekking geplaatst, tersond of tegen de maand Februarij of Mei e. k. nader informatie te bekomen met *franco* brieven onder nrs. Lett. K. L. bij de Boekhandelaren VAN GULICK EN HERMANS te *Breda*.

Uit de hand te Koop.

Omstreeks vier duizend droogte DENNEN PALISSADEN van omstreeks twee en een half Ned. El. lang en zestig Ned. Duimen in omtrek; en omtreeks duizend loopende Ned. El. lange DENNEN GOORDEN liggende aan de *Maas*, adres bij *C. GUILDE* te *Venlo*, brieven *franco*.

Beurs van Amsterdam.

Maandag 30 December, een uur.

W. S 2½ pCt. 64⅝ ⅛. Nieuwe 3 pCt. 78¼. Span. pCt. 13⅜. Aand. Holl. Spoorw. 111½. Ard. 85 p. st. 24½. Dito Oblig. 94½. Dito Coupon 26½. Fransche inl. 50 ⅛. Passive 7. Port. 3 pCt. 24. Pct. 60⅝. Brasilie 100 ⅝. Mexik. 34⅝.

Ter drukkerij van D. A. A. DE BOOY.